

a tanulók – és csak a margóra jegyzem meg, hogy a kedves szüleik is – igen-csak nagy kreativitással vannak megáldva ezen a téren. A kész tűzhányókat a suliban több csoportra osztottuk. Az első csoport a vulkán környékét, a második csoport a belső felépítését, a harmadik pedig azt volt hivatott szemléltetni, hogy milyen módon tör ki és alakít utat magának a láva egy kis paprikás szódabikarbóna és ecet segítségével. A különböző csoportok azt kapták feladatuk, hogy a saját projektjeiket kellett a többiek számára bemutatni és – nem utolsó sorban – a tanultakat felhasználva elmagyarázni, hogy az általuk készített makettek mit is ábrá-

zolnak és milyen módon kapcsolhatók össze a tananyaggal.

A harmadik feladat pedig egy összegzés volt, melyet egy kérdezz-felelek típusú játék keretén belül játszottunk végig a csoportokkal, ahol a kérdések teljesen egészében lefedték az átvett tananyagot, és érintették a témazáró dolgozat kérdéseit is.

A projektmunka során a tanár szerepe teljes mértékben megváltozik. A frontális „én beszélek, te figyelsz” szerepkörből végre kiesik a tanár, és az irányítás helyett inkább az együttműködés, a tanácsadás és a munkafolyamat koordinálása a lényeg. A projekt módszer segítségével az egyik

legnehezebb feladatunk válik lehetségessé. Ugyanis fel tudjuk kelteni a diákok érdeklődését, elindítva ezzel azt a folyamatot, hogy kíváncsiak legyenek a körülöttük lévő világ kisebb-nagyobb csodáira, valamint ösztönözhetjük őket az önálló gondolkodásra, pontos feladat végrehajtásra és a csapatmunka, valamint a csoportban való dolgozás előnyeire is.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

Honfi Anita – Komlódi Nóra: *Projektpedagógia*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2010.
Pálfi Sándor: *A projektpedagógia tanulásmetodológiai szemlélete az óvodában*. In: Óvodai Nevelés, 2007.

Mgr. Tóth Tibor

A komáromi Eötvös Utcai MTNY Alapiskola földrajz-történelem szakos tanára, Karván él, toth@eotvos.sk

Csoportos vaktérkép Térképismereti gyakorlat szórakoztató módon

Véleményem szerint a mai kor pedagógusának legnagyobb feladata, hogy megragadja és tartósan lekösse a tanulók figyelmét. A gyerekek szinte elvesznek abban a hatalmas inger- és információmennyiségben, ami nap mint nap éri őket. Nem beszélve arról, hogy a felgyorsult világunkban nem tanultak meg különbséget tenni fontos és kevésbé fontos információ között, nem tudják kiszűrni az értékeseket.

Hogy célunkat elérjük és diákjaink figyelmét tartósan le tudjuk kötni, különféle „fegyverekkel” kell magunkat felvértezni. Elérhetjük a figyelmük felkeltését megfelelő motivációval. Jó megoldás lehet az is, ha a már meglévő képességeikre alapozva segítünk nekik felfedezni rejtett oldalukat, képességeiket. Nem utolsó sorban pedig kezünkben van a játék hatalma, ami nem feltétlenül kell, hogy csak a szórakozásról szóljon. A legjobb viszont, ha mindezen fegyvereket egybe-kovacsolva próbálunk hatni gyermekeinkre. A következőkben egy ilyen módszert mutatok be a földrajz keretein belül, melyet érdemes más tantárgy tananyagára átültetni is kipróbálni.

A módszer alapját a klasszikus és „közutálatnak” kitett vaktérkép, valamint annak kitöltése jelenti. Ebben az esetben viszont nem egyéni, hanem csoportmunkáról van szó, ahol a csoporton belül mindenkinek megvan a maga feladata. Az adott téma szerint a tanulókat csoportokba, csapatokba osztjuk. Minden csoport kap egy előre elkészített vaktérképet (lehetőleg nagyobb – A2, A1, A0 méretben). Amennyiben lehetséges, a vaktérképet függesztjük vagy ragasszuk ki olyan helyre, hogy a csapat minden tagja számára jól látható legyen. A csoportok megkapják a földrajzi fogalmakat, melyeket a pedagógus előre elkészít, kinyomtat vagy felír papírcsíkokra olyan méretben, hogy jól olvashatók legyenek nagyobb távolságról is.

Ezután a csapat tagjai eldöntik, ki melyik funkciót vállalja magára. Szükség van egy koordinátorra, aki a fogalmakért és a munkáért felelős. Felolvassa a fogalmakat a többiek-

nek, vigyáz rá, hogy minden fogalom megtalálja a helyét, ne maradjon ki egyik sem. Kijelölik a térképészt, tehát azt az egy tanulót, aki a papírcsíkokat, vagyis a földrajzi fogalmakat a vaktérképre ragasztja. Ez csakis az ő feladata, senki más nem ragaszthat a vaktérképre. A többi csapattag a kutató lesz, aki atlasz vagy térkép segítségével a koordinátor által felolvasott földrajzi fogalmat keresni kezdi. Amelyik diák megtalálta a keresett fogalmat, megmutatja a térképésznek, aki a kutató segítségével és magyarázata által a lehető legpontosabb helyre illeszti, ragasztja a fogalmat a vaktérképen. Addig folytatják ezt, míg minden fogalom fel nem kerül a vaktérképre. Ilyen módon nagyméretű tematikus térképeket készíthetünk a tanulók segítségével. Hangsúlyozzuk ki a diákoknak, hogy a pontosság a fontos, nem pedig a gyorsaság.

Abban az esetben, ha egyforma mennyiségű fogalmat osztunk szét a csapatok között, lehet versenyeztetni őket időre is, de minden esetben a pontosságra törekedjünk, ez legyen a mérvadó.

A módszert lehet bonyolítani, nehezíteni, ami még összetettebb csapatmunkát igényel a tanulók részéről. Nehezíthetjük a koordinátor és a kutatók munkáját, ha a fogalmakat nem rendezzük kategóriák szerint (pl. folyók, tavak, szigetek, félszigetek, tengerek, öblök stb.), hanem összekeverjük és a csapatok koordinátorának kell kiválasztania, hogy melyik fogalomra van szüksége az ő csapatának. Amennyiben a koordinátor tévedne és rossz, illetve szükségtelen fogalmat választ a csapatnak, azt a kutatók közlik vele, és a fogalom visszakérül a közös fogalmak közé.

Az izgalmat tovább fokozhatjuk, ha az osztályban csak egy vaktérképet függesztünk ki, és a térképészeknek erre az egy vaktérképre kell a fogalmakat felragasztaniuk. Ebben az esetben nagyon fontos, hogy a pedagógus olyan méretű papírcsíkokra írja fel a fogalmak nevét, melyek nem takarják egymást majd a vaktérképen (illetve valamilyen módon pontosítsa, egyértelműsítse azoknak elhelyezését). Javasolt az óra előtt összeállítani a teljes térképet a fogalmakkal, úgymond kipróbálni, letesztelni, hogy minden a megfelelő helyre kerüljön. Ilyen módon általános vagy több témával foglalkozó térképet készítenek a diákjaink.

Az ilyen tanórara való felkészülés viszonylag sok időt vesz igénybe a pedagógus részéről, de megéri, mivel a módszer rendkívül izgalmas, szórakoztató a gyermekek számára, mindemellett nagymértékben fejleszti a kooperatív, kommunikációs és orientációs készségeket, fokozza az empátikus képességet, részben pedig felkészíti az életben betöltött egyes szerepekre, funkciókra is.